KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 5.9.2007
KOM(2007) 498 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Działania na rzecz pełnego udziału młodych ludzi w edukacji, zatrudnieniu i społeczeństwie

{SEK(2007) 1084}
{SEK(2007) 1093}

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Działania na rzecz pełnego udziału młodych ludzi w edukacji, zatrudnieniu i społeczeństwie

1. WPROWADZENIE

Wzmacnianie pozycji młodych ludzi i tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi umiejętności, pracy i aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym ma zasadnicze znaczenie dla stabilności rozwoju gospodarczego i społecznego Unii Europejskiej. Szczególnie w kontekście globalizacji, gospodarki opartej na wiedzy i starzenia się społeczeństwa ważne jest, aby każdy młody człowiek miał szansę wykorzystania swojego potencjału.

Ogólna sytuacja w Europie, cieszącej się wolnością, bezpieczeństwem, dobrobytem i dłuższą średnią długością życia, jest dziś korzystna dla młodzieży. Rosną jednak obawy, że nie wszystkim młodym ludziom będzie dobrze się powodzić. Wysokie wskaźniki ubóstwa dzieci, jak też znaczący odsetek młodych ludzi o słabej kondycji zdrowotnej, porzucających naukę lub bezrobotnych wskazują na to, że Europa powinna inwestować w młodzież[1] na wcześniejszym etapie niż dotychczas, biorąc pod uwagę także kluczową rolę rodziny[2]. Należy zapobiegać wykluczeniu społecznemu młodych ludzi, które pociąga za sobą wysokie koszty społeczne i gospodarcze.

Młodzi ludzie stoją dziś przed złożonymi i zróżnicowanymi wyzwaniami. Obecnie istnieje więcej możliwości w zakresie edukacji i udziału w społeczeństwie, lecz ścieżki rozwoju nie są już tak oczywiste. Podtrzymanie wzrostu gospodarczego i dobrobytu w Europie, przy jednoczesnym wspieraniu spójności społecznej i zrównoważonego rozwoju, zależy od pełnego udziału w tych wysiłkach i współpracy ze strony wszystkich młodych ludzi, zwłaszcza że maleje ich liczba w społeczeństwie jako całości. Młodzi będą ponosić rosnące koszty starzenia się ludności - temu problemowi muszą stawić czoła wspólnie wszystkie pokolenia[3].

Istnieje zatem potrzeba stworzenia przekrojowej strategii na rzecz młodzieży, opartej na współpracy między decydentami i zainteresowanymi podmiotami na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Państwa członkowskie, odgrywające główną rolę we wdrażaniu polityki w sprawach młodzieży, zobowiązały się już w Europejskim Pakcie na rzecz Młodzieży do poświęcania szczególnej uwagi sprawom młodych w ramach strategii lizbońskiej[4]. UE może odgrywać rolę uzupełniającą, oferując wsparcie finansowe i koordynując tego rodzaju politykę. Od czasu przyjęcia Białej księgi w sprawie młodzieży[5] stopniowo ustanawiane są ramy polityki wobec młodzieży przy wsparciu Parlamentu

---

[1] BEPA kwiecień 2007 r.
[2] Europejski sojusz na rzecz rodzin zainicjowany na wiosennym posiedzeniu Rady Europejskiej w 2007 r.
[3] COM(2006) 571, COM(2007)244
[4] COM (2005) 206
[5] COM (2001) 681, uchwała Rady C 168/2 (2002)

Europejskiego i innych instytucji. Celem niniejszego komunikatu jest wprowadzenie ściślejszej koordynacji pomiędzy powyższymi ramami a polityką w innych obszarach, mającą wpływ na sprawy młodzieży, a także silniejsze ukierunkowanie takiej polityki na kwestie dotyczące tej grupy społecznej. Pomogłoby to w bardziej skutecznym rozwiązywaniu problemów, z jakimi borykają się młodzi ludzie.

Mocne partnerstwo między młodzieżą a UE przyczyniłoby się do wspierania pełnego udziału młodzieży w społeczeństwie. Proponuje się, by partnerstwo to przyjęło formę zobowiązania ze strony UE i państw członkowskich do tworzenia lepszych możliwości dla młodzieży, a z drugiej strony zobowiązania młodych ludzi do aktywnej współpracy.

2. WIĘCEJ LEPSZYCH MOŻLIWOŚCI KSZTAŁCENIA DLA WSZYSTKICH MŁODYCH LUDZI

Kształcenie ma ogromne znaczenie w kontekście wchodzenia młodych ludzi na rynek pracy, ich udanej integracji społecznej i udziału w społeczeństwie. Jednakże coraz więcej młodych ludzi kończy naukę nie uzyskawszy umiejętności niezbędnych do płynnego przejścia do życia zawodowego.

Niemal co szósty młody człowiek w UE przedwcześnie kończy naukę szkolną. Państwa członkowskie dążą do zmniejszenia tego wskaźnika do średnio 10 % do 2010 r.; nie ma jednak pewności, czy uda się to osiągnąć. Jedna czwarta pełnoletniej młodzieży (w wieku 25-29 lat) nie ukończyła szkoły ponadgimnazjalnej. Według badań uczniowie mają znaczne braki w opanowaniu podstawowych umiejętności czytania, pisania i liczenia, co stanowi poważną przeszkodę w rozpoczęciu szkolenia zawodowego lub kształcenia wyższego, stawiając pod znakiem zapytania przyszłość tych osób w społeczeństwie i na nowoczesnym rynku pracy[6].

Kształcenie i opieka nad małymi dziećmi[7], których ogromne zalety są dobrze znane[8], nie są obecnie ujednolicone w Europie, co można by poprawić. Należy skoncentrować wysiłki na kształtowaniu kompetencji kluczowych[9] od bardzo wczesnych lat, począwszy od dzieci pochodzących z obszarów o niekorzystnej sytuacji, oraz na stworzeniu mechanizmu towarzyszącego, który zapobiegnie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej.

Systemy edukacji powinny zapewniać skuteczne, dostarczające właściwych treści kształcenie w perspektywie całego życia, pobudzając potencjał twórczy jednostek oraz ich autonomię, a jednocześnie zapobiegając niedopasowaniu kwalifikacji do rynku pracy. Młodzi ludzie muszą być nie tylko przygotowani do wejścia na rynek pracy, ale i być w stanie kontynuować naukę przez całe życie, dla celów rozwoju osobistego, a także by móc przystosować się do zmieniających się warunków zawodowych. W tym kontekście należy propagować kształtowanie umiejętności porozumiewania się w językach obcych.

---

[6] Sprawozdanie okresowe z 2007 r.
[7] COM (2006) 481
[8] Edukacja przedszkolna
[9] Zgodnie z zaleceniem 2006/962/WE są to : porozumiewanie się w języku ojczystym, porozumiewanie się w językach obcych, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, kompetencje informatyczne, zdolność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, poczucie inicjatywy i przedsiębiorczość oraz świadomość i ekspresja kulturalna.

Są to poważne wyzwania, szczególnie naglące w zglobalizowanej gospodarce opartej na wiedzy. Jeśli systemy edukacji mają wyjść naprzeciw potrzebom dzisiejszej młodzieży, muszą stawić czoła tym problemom. Program prac „Edukacja i szkolenie 2010”[10] tworzy na poziomie UE ramy wsparcia dla unowocześniania systemów kształcenia i edukacji w państwach członkowskich. Korzystny byłby silniejszy polityczny nacisk na wdrażanie dobrych zasad polityki i praktyk, które wyłoniły się w tym procesie. Inwestując w rozwój kształcenia i opieki nad wszystkimi małymi dziećmi i podnosząc ich poziom, państwa członkowskie mogą bardziej skutecznie rozwiązywać problemy przedwczesnego kończenia nauki szkolnej i nierównego dostępu do edukacji.

Komisja:

- wzywa państwa członkowskie do nadania priorytetu, pod względem ilościowym oraz jakościowym, inwestycjom w kształcenie i opiekę nad małymi dziećmi iw ramach krajowych strategii uczenia się przez całe życie

- wzywa państwa członkowskie do unowocześniania szkolnictwa wyższego w drodze zmian w dziedzinie jego zarządzania, finansowania i programów nauczania

- wzywa państwa członkowskie do położenia większego nacisku na kształcenie i szkolenie w krajowych programach reform, mając na względzie zapobieganie niedopasowania umiejętności zdobytych w procesie kształcenia do wymogów rynku pracy, np. poprzez rozwój i doskonalenie doradztwa dla młodych ludzi oraz ustanawianie bliższych powiązań między instytucjami edukacyjnymi a światem pracy

- wzywa państwa członkowskie do udoskonalenia systemów kształcenia i szkolenia zawodowego tak, by były one lepiej dostosowane do potrzeb rynku pracy, bardziej atrakcyjne i otwarte, mając na celu lepsze przygotowywanie młodzieży do wejścia na rynek pracy, np. w drodze partnerstwa z zainteresowanymi stronami, w tym z partnerami społecznymi i organizacjami branżowymi

- wzywa państwa członkowskie do wdrażania europejskiej struktury kwalifikacji, która ułatwia mobilność studentów i młodych pracowników oraz potwierdzenie ich wiedzy i umiejętności zdobytych drogami formalnymi i nieformalnymi

- w oparciu o Youthpass, przygotowany w ramach programu „Młodzież w działaniu”, razem z państwami członkowskimi opracuje elementy Europass[11] dotyczące w szczególności młodzieży w celu ułatwienia młodym ludziom dostępu do mobilności i uczenia się przez całe życie

3. MŁODZIEŻ I ZATRUDNIENIE: WYZWANIE DLA EUROPY

Pełne wykorzystanie potencjału młodzieży jest niezbędnym warunkiem wzrostu gospodarczego i spójności społecznej w UE. Rynki pracy muszą jak najszybciej zareagować na te wyzwania, by móc zrealizować potencjał tej grupy ludności.

[10] C 142/1 (2002)

[11] DECYZJA 2241/2004/WE: Europass stanowi wspólnotowe ramy przejrzystości kwalifikacji i kompetencji, dzięki którym młodzi ludzie mają większe możliwości uwidocznienia rezultatów nauki.

3.1. Bezrobocie młodzieży: marnotrawstwo zasobów[12]

Bezrobocie młodzieży (w wieku do 15 do 24 lat) stanowi jeden z głównych problemów w Europie: wynosi ono obecnie 17,4 %[13]. W ten sposób marnotrawione są zasoby ludzkie. W ciągu ostatnich 25 lat nie udało się znacząco obniżyć tego wskaźnika, mimo ogólnego podniesienia poziomu wykształcenia. Przy obecnej dobrej koniunkturze gospodarczej, dzięki której w cyklu realizacji agendy lizbońskiej przypadającym na lata 2005 - 2008 zatrudnienie znajdzie, jak się szacuje, 7 milionów osób, sytuacja na rynku pracy wciąż mniej sprzyja młodzieży. W ich przypadku ryzyko bezrobocia jest ponad dwukrotnie wyższe niż w przypadku osób w wieku najwyższej aktywności zawodowej. Bezrobocie pełnoletniej młodzieży często przeradza się w bezrobocie długoterminowe (ponad 50 % bezrobotnych jest w wieku 25-29 lat) lub bezczynność zawodową. Wśród nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych występuje przewaga młodych kobiet, a ich proporcja w stosunku do mężczyzn rośnie wraz z wiekiem.

Bezrobocie młodzieży przez długi czas uznawano za zjawisko tymczasowe, charakterystyczne dla procesu przechodzenia z fazy kształcenia na rynek pracy. Należy jednak ponownie przyjrzeć się, w zmieniającym się kontekście demograficznym i gospodarczym, przyczynom problemów z zatrudnieniem wśród młodzieży i związanym z nim zagrożeniom. Jednym z głównych czynników są umiejętności i wykształcenie (lub ich brak), ale częścią problemu są także trudności z wejściem na rynek pracy i jego segmentacja. Dysproporcje między regionami w niektórych państwach członkowskich pogłębiają te niekorzystne zjawiska.

W związku z brakami w wykształceniu jedna czwarta młodych ludzi staje na progu życia zawodowego bez dostatecznych kwalifikacji (zob. rozdział 2). Połowa nowych miejsc pracy powstających obecnie w UE wymaga wysokiego poziomu kwalifikacji, a w przypadku większości z nich niezbędny jest przynajmniej średni poziom. Jak można się spodziewać, wskaźnik bezrobocia wśród nisko wykwalifikowanej młodzieży jest znacznie wyższy niż w przypadku ich lepiej wykształconych rówieśników. Zmiany w zakresie popytu na pracę w dalszym stopniu pogorszyły i tak już niekorzystną sytuację młodych ludzi o niskich kwalifikacjach. W gospodarkach opartych na wiedzy i usługach nadal powstają miejsca pracy nie wymagające wysokich kwalifikacji formalnych, lecz potrzebne są dziś bardziej zróżnicowane umiejętności i kompetencje, niż w przeszłości. W niektórych krajach nawet bardzo dobrze wykształceni młodzi ludzie mają trudności ze znalezieniem pracy ze względu na czynniki makroekonomiczne lub bariery wejścia na rynek pracy, tworzonych przez jego struktury, oraz z powodu niedopasowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

Wysoki wskaźnik bezczynności młodzieży (tj. odsetek osób nie kształcących się ani nie biorących udziału w szkoleniach), zwykle idący w parze z ogólnym wysokim wskaźnikiem bezrobocia, to kolejne oblicze nieudanej integracji z rynkiem pracy. Bezczynność negatywnie odbija się na gotowości młodych dorosłych do zakładania rodzin i zdolności do ich utrzymania. Bezrobocie i bezczynność rodziców są istotnymi czynnikami ryzyka ubóstwa dzieci (zob. rozdział 4).

---

[12] Zob. szczegółową analizę w SEC (2007) 1093 przedstawioną wraz z niniejszym komunikatem, oraz Przegląd Obserwatorium Zatrudnienia 2005

[13] Bezrobocie młodzieży w UE-27 w 2006 r. Więcej szczegółowych danych liczbowych znajduje się w SEC (2007) 1093.

3.2 Ułatwianie wchodzenia młodzieży na rynek pracy: model elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (ang. *flexicurity*)

Poszukiwanie własnego miejsca na rynku pracy jest często procesem stopniowym, lecz staje się problematyczne, jeśli okresy pozostawania bez zatrudnienia nie są wypełnione sensownymi zajęciami; zmniejsza to szanse zatrudnienia danej osoby. W wielu państwach członkowskich co trzeci młody człowiek pozostaje bez pracy przez rok po zakończeniu nauki.

Pomimo ponawianych zobowiązań państw członkowskich znaczna większość z 4,6 miliona młodych bezrobotnych w UE nie otrzymuje szansy wejścia na rynek pracy w ciągu 6 miesięcy. W celu ograniczenia zjawiska niedopasowania wykształcenia do wymogów rynku pracy instytucje edukacyjne i rynku pracy powinny zintensyfikować wysiłki zmierzające do zapewnienia wszystkim młodym ludziom dostosowanego do ich potrzeb poradnictwa i doradztwa w zakresie wyboru odpowiedniej ścieżki kształcenia, prowadzącej do uzyskania kwalifikacji wymaganych na rynku pracy[14]. Należy oferować młodym ludziom więcej zindywidualizowanej pomocy w zakresie poszukiwania pracy, w tym ofert zagranicznych. UE zwiększy swoje wsparcie dla współpracy państw członkowskich w zakresie propagowania mobilności (np. inicjatywa EURES „Pierwsza praca za granicą").

Tworzenie na wczesnym etapie powiązań między edukacją a rynkiem pracy ma duże znaczenie w procesie zapoznawania młodych ludzi ze światem pracy. Ważnym narzędziem są w tym kontekście praktyki, o ile są związane z programem szkolenia lub studiów. Należy jednak unikać praktyk niskopłatnych lub nieodpłatnych oraz o ograniczonych walorach edukacyjnych. Państwa członkowskie powinny zapewnić właściwe zdefiniowanie praktyk.

Młodzi ludzie potrzebują odpowiednich możliwości zatrudnienia, lecz mając niewielkie szanse lub nie mając szans wykazania się swoimi umiejętnościami, ponoszą duże ryzyko nieznalezienia pracy. To właśnie ich szczególnie dotyka dualizm rynku pracy. Zdarza się, że tkwią w pracy na złych warunkach lub o niewielkich perspektywach: na przykład obecnie 4 na 10 osób posiada umowy na czas określony, około jedna czwarta pracuje na część etatu, a jeszcze więcej wykonuje niskopłatne zawody. Wykonywanie tego typu pracy może być etapem rozwoju kariery zawodowej, ułatwiając młodym ludziom udokumentowanie doświadczenia zawodowego, lecz w przypadku niektórych z nich może to prowadzić do stałego cyklu pracy o niskiej jakości[15].

Pomimo ogromnych wysiłków państw członkowskich w walce z bezrobociem młodzieży ocena aktywnej polityki rynku pracy na rzecz młodych wykazała, że w tej dziedzinie wciąż jest jeszcze wiele do zrobienia[16]. W ramach strategii lizbońskiej, w tym Europejskiego Paktu na rzecz Młodzieży, państwa członkowskie powinny bardziej systematycznie i w szerszej perspektywie zwalczać przyczyny bezrobocia młodzieży. W cyklu wdrażania agendy lizbońskiej przypadającym na lata 2006/2007 sformułowano szereg zaleceń dotyczących problemów zatrudnienia młodzieży.

---

[14] Uchwała Rady w sprawie poradnictwa, maj 2004 r.; Career Guidance Handbook (*Podręcznik poradnictwa zawodowego*)

[15] Zatrudnienie w Europie z 2004 r., str. 178

[16] Zatrudnienie w Europie z 2006 r., str. 139

Wspólne zasady wdrażania modelu *flexicurity* wpisują się w ramy rozwiązywania głównych przyczyn problemów zatrudnienia młodzieży oraz ich braku poczucia bezpieczeństwa[17]. Zasady te odnoszą się jednocześnie do kwestii bezpieczeństwa socjalnego, jak i elastyczności rynku pracy. W ramach następnego cyklu wdrażania agendy lizbońskiej, rozpoczynającego się w 2008 r., zachęca się państwa członkowskie do opracowania strategii elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego, w oparciu o ich konkretne problemy i przy czynnym udziale partnerów społecznych. Strategie te powinny obejmować cztery obszary polityki (elastyczne i rzetelne warunki umów, efektywne systemy uczenia się przez całe życie, aktywna polityka rynku pracy i nowoczesne systemy zabezpieczenia społecznego). Należy dokonać przeglądu działań podejmowanych w ramach polityki wobec młodzieży i środków w dziedzinie zatrudnienia oraz dostosować je do krajowych uwarunkowań i preferencji. Państwa członkowskie powinny wykorzystywać środki Europejskiego Funduszu Społecznego w celu zapewniania młodym ludziom sposobów przejścia od nauki do pracy, w szczególności w przypadkach słabiej rozwiniętych systemów szkolenia zawodowego. Należy także położyć większy nacisk na sprawy młodzieży w polityce strukturalnej zmierzającej do ograniczenia dysproporcji między regionami.

3.3 Promowanie przedsiębiorczości

Europa potrzebuje więcej przedsiębiorców. Tylko 15 % osób aktywnych zawodowo w UE to pracodawcy lub osoby prowadzące działalność na własny rachunek, a w przypadku młodzieży odsetek ten spada do 4,2 %[18]. Jednakże ponad połowa młodych ludzi twierdzi, że byliby zainteresowani założeniem własnej działalności gospodarczej[19]. Ogromne znaczenie ma rozbudzanie ducha przedsiębiorczości, uznanej za jedną z najważniejszych kompetencji, poprzez kształcenie i szkolenie . Również w Europejskim Pakcie na rzecz Młodzieży i w ramach najnowszych inicjatyw Komisji[20] podkreślono, że w procesie uczenia się należy jak najwcześniej kształtować u młodych ludzi umiejętności uczestniczenia oraz niezbędną dla przedsiębiorcy pewność siebie i know-how.

Konieczne jest tworzenie warunków sprzyjających młodym przedsiębiorcom - zapewnienie informacji i zachęt finansowych oraz znoszenie zbędnych obciążeń prawnych i administracyjnych. Należy także zająć się problemem specyficznych przeszkód, na jakie ciągle natrafiają młode kobiety w związku z uruchomieniem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Komisja przygotowuje pilotażowy projekt wspierający mobilność młodych przedsiębiorców.

Komisja:

- zintensyfikuje monitorowanie zatrudnienia młodzieży w państwach członkowskich oraz będzie wspierać wymianę najlepszych praktyk
- udoskonali wsparcie mobilności geograficznej przy pomocy EURES, a także rozpocznie jesienią 2007 r. pilotaż projektu „Pierwsza praca za granicą” dla młodych pracowników, którzy po raz pierwszy korzystają z mobilności
- przedstawi w 2008 r. inicjatywę dotyczącą Europejskiej karty jakości w dziedzinie praktyk

[17] COM (2007) 359
[18] Przegląd siły roboczej z 2006 r.
[19] Flash EB 192, kwiecień 2007 r.
[20] COM(2006) 33 wersja ostateczna. Zob. także agendę z Oslo

- wzywa państwa członkowskie do poświęcenia młodzieży więcej uwagi w krajowych programach reform oraz w ramach wielostronnego nadzoru
- wzywa państwa członkowskie do opracowania strategii elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego, ze szczególnym uwzględnieniem celów dotyczących zatrudnienia młodzieży, biorąc także pod uwagę podejście przedstawione w komunikacie z czerwca w sprawie elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego oraz dalsze prace w obszarze *flexicurity* prowadzone w Radzie Europejskiej
- wzywa państwa członkowskie do propagowania praktyk ściśle powiązanych z programem szkolenia lub studiów oraz do określenia właściwych ram takiej działalności
- wzywa państwa członkowskie do wspierania kształcenia w duchu przedsiębiorczości jako kluczowej kompetencji oraz do poprawy warunków funkcjonowania młodych przedsiębiorców, m.in. poprzez propagowanie programu na rzecz przedsiębiorczości i innowacji wśród przedsiębiorstw i instytucji finansowych w celu ułatwienia młodym przedsiębiorcom dostępu do funduszy na uruchomienie małej lub średniej firmy
- wzywa państwa członkowskie do wykorzystania środków polityki krajowej i funduszy UE, w szczególności Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności i Funduszu Rozwoju Obszarów Wiejskich lub innych odpowiednich funduszy i programów UE na cele wspierania przechodzenia młodych ludzi od nauki do pracy oraz ograniczania występujących w tym zakresie dysproporcji między regionami

4. PEŁNE WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU CAŁEJ MŁODZIEŻY

Na udział młodych ludzi w edukacji, zatrudnieniu i w społeczeństwie wpływają takie czynniki, jak ubóstwo, marginalizacja społeczna, dyskryminacja i zły stan zdrowia. Zarówno z przyczyn gospodarczych, jak i społecznych, w dobrze pojętym interesie Europy leży zagwarantowanie, by żadne dziecko ani młody człowiek nie doświadczył wykluczenia.

4.1 Integracja społeczna

Palącym problemem jest ubóstwo dzieci, dotykające 19 % dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia[21]. Jak wiadomo, warunki życia dzieci mają znaczny wpływ na ich późniejszą edukację i zatrudnienie. Kraje o wysokim ryzyku ubóstwa dzieci i młodzieży mają także zwykle wysoki poziom bezrobocia. Przełamanie międzypokoleniowego dziedziczenia ubóstwa to poważne wyzwanie; polityka w tej dziedzinie powinna całościowo odnosić się potrzeb zarówno dzieci, jak i rodziców. Należy większy nacisk położyć na edukację przedszkolną i kształcenie uczniów pochodzących z obszarów o niekorzystnej sytuacji.

[21] SEC (2007) 329

W wielu krajach do tej pory nie udało się doprowadzić do integracji społecznej młodzieży pochodzącej ze środowisk imigranckich lub z nieuprzywilejowanych mniejszości (w szczególności Romów). Osoby te stanowią duży odsetek młodzieży znajdującej się w niekorzystnym położeniu, częściej przedwcześnie kończą naukę szkolną i mają większe trudności z czytaniem, na co wpływ często ma także niski status społeczno-gospodarczy ich rodziców. W niektórych krajach ryzyko bezczynności zawodowej młodzieży z mniejszości etnicznych jest o jedną trzecią wyższe niż w przypadku pozostałych młodych ludzi.

Również w odniesieniu do młodych niepełnosprawnych integracja społeczna i wyrównanie szans mają ogromne znaczenie. Niezbędne jest likwidowanie barier, z jakimi spotykają się te osoby, pragnąc korzystać z kształcenia i szkolenia, a także brać udział w życiu obywatelskim, politycznym i wspólnotowym. Aktywna polityka rynku pracy i środki na rzecz pobudzenia udziału młodych ludzi o obniżonej sprawności w szkoleniu zawodowym znacznie przyczyniają się do zwiększenia ich możliwości pełnego udziału w społeczeństwie.

4.2 Nierównowaga płci

Wskaźnik bezrobocia jest wyższy w przypadku młodych kobiet niż mężczyzn; kobiety także częściej podejmują pracę niskiej jakości, na część etatu i na czas określony. Mimo że w ostatnich dziesięcioleciach znacznie poprawił się poziom wykształcenia kobiet, sytuacja na rynku pracy tylko częściowo odzwierciedla ich potencjał; ciągle utrzymują się także powiększające się wraz z wiekiem różnice w poziomie wynagrodzenia. Główną rolę odgrywają w tym przypadku stereotypy dotyczące płci, gdyż kobiety i mężczyźni wybierają tradycyjne ścieżki kształcenia i szkolenia, co często prowadzi do wykonywania przez kobiety mniej cenionych i gorzej płatnych zawodów. Kobiety o wiele rzadziej pracują w dziedzinach technicznych, mimo że w tej sferze występują niedobory na rynku pracy. Młodzi mężczyźni przeważają z kolei wśród osób przedwcześnie kończących naukę szkolną.

4.3 Lepszy stan zdrowia

Dobry stan zdrowia jest niezbędnym warunkiem budowania kapitału ludzkiego i pełnego uczestnictwa. Wielu schorzeniom pojawiającym się na późniejszym etapie życia można zapobiec w młodym wieku. Jednakże względnie wysoki i wciąż rosnący odsetek młodych ludzi już ma pewne problemy ze zdrowiem: np. co piąte dziecko ma nadwagę lub jest otyłe, a ok. 10 % zgonów młodych kobiet i 25 % młodych mężczyzn ma związek z piciem alkoholu. Na zdrowie młodych ludzi znaczny wpływ mają warunki rodzinne i społeczne oraz szkoła. Niższy status społeczno-gospodarczy i poziom wykształcenia wiążą się z częstszym występowaniem problemów ze zdrowiem psychicznym i fizycznym, narkomanii i ciąż u nastolatek.

Młodzi ludzie są jedną z głównych grup docelowych polityki UE w dziedzinie zdrowia i profilaktyki (dotyczącej alkoholizmu, narkomanii, palenia tytoniu, zdrowia konsumentów, odżywiania i otyłości oraz HIV/AIDS, a wkrótce także zdrowia psychicznego). Działania w sferze społecznego wymiaru zdrowia i tworzenie dostosowanych do potrzeb środków na rzecz zdrowia młodych ludzi wymagają większej współpracy międzysektorowej. Komisja podkreśliła także, jak ważne dla poprawy stanu zdrowia młodzieży jest propagowanie wśród niej lepszego odżywania i aktywności fizycznej[22].

[22] COM(2007)391 i COM(2007)279

Komisja:

- wzywa państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków w walce z ubóstwem dzieci, w szczególności poprzez wyrównywanie szans dzieci i młodych ludzi w zakresie kształcenia, w tym edukacji przedszkolnej, jak też udziału rodziców w rynku pracy
- wzywa państwa członkowskie, by przygotowywały organizacje młodzieżowe i osoby pracujące z młodzieżą do zajmowania się problemami zdrowotnymi
- opracuje w 2007 r. nową strategię zdrowotną, która będzie wspierać działania dostosowane do potrzeb młodych ludzi
- zdecydowanie popiera działania zmierzające do wyeliminowania stereotypów dotyczących płci w edukacji, kulturze i na rynku pracy, propagując uwzględnianie problematyki płci i konkretne działania w unijnych programach edukacyjnych i kulturalnych

5. AKTYWNI MŁODZI OBYWATELE

Od czasu opublikowania Białej księgi w sprawie młodzieży Komisja i państwa członkowskie pracują nad polityką zorientowaną na rozwijanie umiejętności uczestniczenia u młodych ludzi oraz propagowanie ich aktywnego zaangażowania w życie społeczne[23]. Ogromne znaczenie dla powodzenia polityki wobec młodzieży ma to, by była ona kształtowana w stałym dialogu z młodymi ludźmi.

5.1. Uczestnictwo młodzieży

Uczestnictwo młodzieży w instytucjach demokratycznych oraz w ciągłym dialogu z decydentami jest niezbędnym warunkiem należytego funkcjonowania naszych demokracji oraz stabilności polityki, która wpływa na życie młodych ludzi.

Niedawno Komisja[24] wezwała państwa członkowskie do kontynuowania ich wysiłków na rzecz zwiększenia uczestnictwa młodzieży oraz do opracowania spójnych strategii informowania młodych ludzi. Komisja nawiązała także autentyczny dialog z młodzieżą w strukturach sięgających od poziomu lokalnego do europejskiego; dialog ten wymaga pełnego wdrożenia. Europejski szczyt młodzieży „Twoja Europa", który odbył się w Rzymie w marcu 2007 r., Europejski Tydzień Młodzieży i regularne wydarzenia młodzieżowe z inicjatywy Prezydencji to pozytywne kroki w kierunku takiego usystematyzowanego dialogu z młodymi ludźmi.

Także zaangażowanie w działalność kulturalną może umożliwić młodym ludziom wyrażenie ich twórczej energii i przyczynić się do kształtowania aktywnych postaw obywatelskich. Ponadto działalność kulturalna może wspierać integrację społeczną oraz ułatwiać dialog międzypokoleniowy i międzykulturowy, tworząc więzi między ludźmi i umożliwiając wykraczanie poza własną tożsamość narodową. Są to priorytety Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego w 2008 r., w ramach którego szczególną rolę będą odgrywać młodzi ludzie. Jest to także zasadnicze przesłanie komunikatu Komisji w sprawie kultury[25].

---

[23] Uchwała Rady C 168/2 (2002)
[24] COM (2006) 417
[25] COM (2007) 242

5.2. Wolontariat

Wolontariat jest cennym doświadczeniem, umożliwiającym młodym ludziom zdobywanie umiejętności w drodze nieformalnego uczenia się, a także ułatwiającym im przejście od nauki do pracy. Praca ochotnicza kształtuje w młodych ludziach takie wartości, jak wzajemne zrozumienie, dialog i solidarność. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że wolontariat nie zastępuje płatnego zatrudnienia.

Młodzi Europejczycy pozytywnie postrzegają programy zachęcające do wolontariatu. 74 % z nich uważa, że takie inicjatywy są dobrym sposobem na zwiększenie ich udziału w społeczeństwie. Program UE „Młodzież w działaniu”[26] tworzy ramy Europejskiego wolontariatu.

Sprawozdania państw członkowskich z realizacji wspólnych celów wytyczonych w zakresie wolontariatu w ramach otwartej metody koordynacji (OMK)[27] wskazują, że do rozwoju wolontariatu przyczyniłaby się wymiana dobrych praktyk, kształcenie partnerskie i zastosowanie narzędzi oceny[28].

Należy wyeliminować takie bariery, jak problemy z uzyskaniem wizy i brak ubezpieczenia, oraz udoskonalić takie kwestie, jak powiązania z uprawnieniami do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, w tym do zasiłków dla bezrobotnych.. Niezbędna jest współpraca międzysektorowa między różnymi organami oraz ustanowienie odpowiednich ram prawnych[29]. Uznawanie umiejętności nabytych przez młodych ludzi w pracy ochotniczej przyczynia się do ułatwienia im przejścia od nauki do pracy. W dziedzinie tej istnieją dobre praktyki, lecz potrzebne jest bardziej spójne podejście, wyłonione w procesie rozważań stale prowadzonych na poziomie UE[30].

5.3. Młodzi ludzie i UE: wzmocnione partnerstwo

Instytucje i polityka UE mają do odegrania istotną rolę w zakresie tworzenia młodemu pokoleniu szerszych możliwości udziału w społeczeństwie, jednak sama młodzież także musi poczuwać się do odpowiedzialności za swoją edukację, zdrowie, włączenie się do życia zawodowego i zaangażowanie społeczne.

Kluczowe znaczenie mają w tym względzie organizacje młodzieżowe. Europejskie Forum Młodzieży spełnia ważną rolę, włączając do usystematyzowanego dialogu z decydentami takie organizacje, w szczególności krajowe i lokalne rady młodzieży, jak i młodych ludzi o mniejszych możliwościach.

Rozwój Unii Europejskiej wymaga silnego zaangażowania. W ostatnim badaniu Eurobarometru młodzi ludzie wyrazili swoje poparcie dla UE i ważne jest, by należycie je wykorzystać[31].

---

[26] 30 tys. młodych Europejczyków skorzystało z tego programu w latach 1996 – 2006
[27] Uchwała Rady 13996/04 (2004)
[28] Zob. szczegółową analizę w SEC (2007) 1084 przedstawioną wraz z niniejszym komunikatem
[29] Więcej informacji na temat barier w sekcji 3 dokumentu roboczego służb Komisji dotyczącego wolontariatu młodzieży
[30] DECYZJA 2241/2004/WE
[31] EB Młodzież 2007 r.

Komisja proponuje wzmocnienie istniejącego partnerstwa między instytucjami UE i przedstawicielami młodzieży w drodze deklaracji podkreślającej znaczenie usystematyzowanego dialogu z młodymi ludźmi na wszystkich poziomach i we wszystkich dziedzinach, których dotyczy niniejszy komunikat. Konkretne tematy zostaną ustalone przy udziale młodzieży. Dialog ten powinien obejmować odpowiednie zainteresowane strony i organizacje młodzieżowe, uwzględniając także młodych ludzi o mniejszych możliwościach i osoby nienależące do żadnej organizacji.

Przedmiotem partnerstwa mogą zostać także inne kwestie interesujące młodych ludzi, takie jak zrównoważony rozwój, przyszłość UE lub pomoc dla krajów rozwijających się.

Co trzy lata powinno powstawać sprawozdanie UE na temat młodzieży, sporządzane we współpracy z młodymi na podstawie dostępnych informacji oraz przedstawiające rozwój sytuacji w dziedzinach objętych zakresem niniejszego komunikatu. Ministrowie pozytywnie odnieśli się do koncepcji takiego sprawozdania[32].

Komisja:

w odniesieniu do uczestnictwa

- wzywa państwa członkowskie, by w ramach otwartej metody koordynacji w sprawach młodzieży realizowały pogłębione wspólne cele w zakresie uczestnictwa i informowania młodych ludzi oraz by ustanawiały usystematyzowany dialog
- wzywa państwa członkowskie do włączenia młodych ludzi w działania w ramach Europejskiego Roku Dialogu Międzykulturowego
- we współpracy z państwami członkowskimi i z należytym poszanowaniem ich kompetencji przeanalizuje istniejące krajowe praktyki w zakresie dostępu młodych ludzi do kultury, mając na względzie ułatwienie takiego dostępu
- będzie wykorzystywać stosowne33 programy UE, by we współpracy z państwami członkowskimi wspierać uczestnictwo młodych ludzi w ramach skoordynowanego podejścia

w odniesieniu do wolontariatu

- wzywa państwa członkowskie do opracowania programów i strategii, zbadania możliwości udoskonalenia ram prawnych, eliminowania barier i zachęcania do wolontariatu młodych ludzi o mniejszych możliwościach
- wzywa państwa członkowskie do propagowania i uznawania pracy ochotniczej w oparciu o Europass
- wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia otwartej metody koordynacji w dziedzinie wolontariatu, podjęcia działań w zakresie kształcenia partnerskiego oraz do opracowania narzędzi monitorowania na poziomie europejskim
- zainicjuje konsultacje i ocenę wpływu dotyczące nowej inicjatywy na poziomie UE w zakresie propagowania i uznawania pracy ochotniczej młodych ludzi

[32] Konkluzje Rady 8771 (25.05.2007 r.)

[33] Na przykład Młodzież w działaniu, Uczenie się przez całe życie, Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji oraz jeden z jego komponentów - program na rzecz przedsiębiorczości i innowacji, a także proponowany program działań Wspólnoty w dziedzinie zdrowia na lata 2007 - 2013

w odniesieniu do wzmocnionego partnerstwa

- wzywa instytucje europejskie i młodych ludzi do wzmocnienia partnerstwa w drodze wspólnej deklaracji, której podpisanie przewiduje się na koniec bieżącego roku
- wzywa Europejskie Forum Młodzieży do przedstawiania w ramach usystematyzowanego dialogu problemów młodych ludzi o mniejszych możliwościach i nienależących do żadnych organizacji
- sporządzi sprawozdanie UE na temat młodzieży, które będzie przygotowywane przez Komisję co trzy lata

6. PODSUMOWANIE

Niniejszy komunikat jest ważnym krokiem w procesie kształtowania polityki na rzecz młodzieży, zapoczątkowanym w 2001 r. przez Białą księgę w sprawie młodzieży. Zasadniczym przesłaniem komunikatu jest wezwanie do zwiększenia i udoskonalenia inwestycji w młodych ludzi, a także do rozpoczynania ich jak najwcześniej, by wspierać młodzież w dziedzinie edukacji, zatrudnienia, integracji społecznej, zdrowia i aktywnego obywatelstwa w perspektywie całego życia. Inwestycje te nie mogą mieć wyłącznie wymiaru finansowego, niezbędne jest także osobiste zaangażowanie odpowiednich zainteresowanych stron, takich jak decydenci, instytucje edukacyjne i rynku pracy, przedsiębiorstwa, młodzi pracownicy, badacze, rodziny oraz organizacje pracujące z młodymi ludźmi i na ich rzecz.

W komunikacie podkreśla się konieczność znaczącego ograniczenia bezrobocia młodzieży i podniesienia jakości miejsc pracy. Wszystkim młodym ludziom i Europie jako całości potrzebne są kwalifikacje i możliwości, by wydajnie pracować na rzecz gospodarczego i społecznego dobrobytu. Niezbędnym warunkiem pełnego udziału młodych ludzi w społeczeństwie jest dostęp do dobrych miejsc pracy, wymagających z kolei odpowiedniego wykształcenia na dobrym poziomie. Wspieranie pełnego uczestnictwa młodych menedżerów, przedsiębiorców i pracowników jest także jednym z najważniejszych czynników w procesie tworzenia innowacyjnych, opartych na wiedzy i konkurencyjnych na świecie gospodarek UE.

Działania na rzecz pełnego udziału młodych ludzi w społeczeństwie mają większą szansę powodzenia, jeśli będą prowadzone w ramach przekrojowej strategii na rzecz młodzieży. Wymaga to wzmocnienia współpracy międzysektorowej pomiędzy obszarami polityki, które oddziałują na młodzież, a także silniejszego ukierunkowania takiej polityki na sprawy młodych ludzi. Wzywa się zatem państwa członkowskie do przyjęcia szeregu środków mających na celu ustanowienie bliższych powiązań między już istniejącymi procesami, takimi jak strategia lizbońska, strategie w dziedzinie zdrowia i różne otwarte metody koordynacji[34], by tworzyć w ich ramach więcej lepszych możliwości dla młodych ludzi. Zachęca się także do skoncentrowania tych procesów na działaniach sprzyjających integracji zawodowej i społecznej młodych ludzi oraz ich aktywnemu obywatelstwu.

[34] W obszarze kształcenia, integracji społecznej i młodzieży

Komisja proponuje szereg nowych inicjatyw tworzących pomosty między kształceniem a zatrudnieniem oraz sprzyjających aktywnemu obywatelstwu młodych ludzi. Wśród projektów tych należy wymienić inicjatywę dotyczącą Europejskiej karty jakości w dziedzinie praktyk, pilotażowy projekt „Pierwsza praca za granicą", będącą w opracowaniu nową strategię w dziedzinie zdrowia, ocenę wpływu wolontariatu młodych ludzi oraz analizę dotyczącą dostępu młodych ludzi do kultury. Ponadto Komisja proponuje, by co trzy lata sporządzać sprawozdanie UE na temat młodzieży, co posłuży wsparciu przekrojowej koordynacji.

Pełny udział młodzieży w społeczeństwie może zostać osiągnięty wyłącznie pod warunkiem, że młodzi ludzi zobowiążą się do partnerskiej współpracy w tym zakresie. Dlatego też Komisja proponuje wzmocnienie pozycji młodzieży oraz istniejącego partnerstwa między instytucjami europejskimi a młodym pokoleniem.

Załącznik techniczny: dokumenty referencyjne.

Technical Annex: List of reference documents (in chronological order)

(1) COM (2001) 681: White Paper on a new impetus for European Youth (21.11.2001)

(2) Education and Training 2010 C 142/1: Detailed Work Programme on the follow-up of the objectives of Education and training systems in Europe (14.06.2002)

(3) Council Resolution C 168/2 (2002): Resolution of the Council and the representatives of the governments of the Member States meeting within the Council regarding the framework of European Cooperation in the youth field (27.06.2002)

(4) Council Resolution Guidance: Council Resolution on Strengthening Policies, Systems and Practices in the field of Guidance. (May 2004) http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/resolution2004_en.pdf

(5) Employment in Europe (EiE) 2004: Employment in Europe 2004

(6) Council Resolution 13996/04 (2004): Council Resolution on Common objectives for voluntary activities, 13996/04 (15.11.2004)

(7) DECISION 2241/2004/EC: Decision of the European parliament and of the Council of 15.12.2004 on a Single Community framework for the transparency of qualifications and competences (Europass)

(8) European Youth Pact: Annex 1 to the Presidency Conclusions of the European Council of 22 and 23 March 2005

(9) COM (2005) 206: Commission Communication on European policies concerning youth - Addressing the concerns of young people in Europe – implementing the European Youth Pact and promoting active citizenship (30.05.2005)

(10) COM (2006) 33: Commission Communication on Implementing the Community Lisbon Programme: Fostering entrepreneurial mindsets through education and learning (13.02.2006)

(11) COM (2006) 208: Commission Communication "Delivering on the modernisation agenda for universities: education, research and innovation" (10.05.2006)

(12) COM (2006) 417: Commission Communication on the follow-up of the White Paper on a new impetus for European Youth: Implementing the common objectives for participation by and information for young people in view of promoting their active citizenship (20.07.2006)

(13) COM (2006) 481: Commission Communication on Efficiency and Equity in European education and training systems (08.09.2006)

(14) COM (2006) 571: Commission Communication "The demographic future of Europe – from challenge to opportunity" (12.10.2006)

(15) Employment in Europe (EiE) 2006: Employment in Europe 2006

(16) European Employment Observatory Review: Autumn 2005 (Youth employment). Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006. ISSN 1725-5376

(17) Recommendation (2006/962/EC): Recommendation of the European Parliament and of the Council on key competences for lifelong learning (18.12.2006)

(18) COM (2006) 857: Commission Communication "Employment in rural areas: closing the jobs gap" (21.12.2006)

(19) SEC (2006) 1772: Commission Staff Working Document: **Report on employment in rural areas** (21.12.2006)

(20) SEC (2007) 329: Commission Staff Working Document: Joint Report on Social Protection and Social Inclusion. Supporting document (06.03.2007)

(21) BEPA April 2007: Bureau of European Policy Advisers "Investing in youth: an empowerment strategy" http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/publications/index_en.htm

(22) COM (2007) 244: Commission Communication "Promoting solidarity between the generations" (10.5.2007)

(23) Council Conclusions 8771 (2007): on future perspectives for European cooperation in the field of youth policy (25.05.2007)

(24) COM (2007) 279: White Paper on a Strategy for Europe for Nutrition, Overweight and Obesity related health issues (30.05.2007)

(25) COM (2007) 359: Commission Communication "Towards common principles of flexicurity: More and better jobs through flexibility and security" (27.06.2007)

(26) Youth EB 2007: "Looking behind the figures – the main results of the Eurobarometer 2007 survey on youth" of February 2007, on http://ec.europa.eu/youth/index_en.html

(27) Flash EB 192, Entrepreneurship Survey of the EU (25 Member States), United States, Iceland and Norway: Analytical Report, April 2007

(28) Progress Report 2007: Progress towards Lisbon objectives in Education and Training: DG EAC 2007 Report based on indicators and benchmarks (forthcoming)

(29) COM (2007) 242: Commission Communication on a European agenda for culture in a globalizing world (10.05.2007)

(30) COM (2007) 391: White Paper on sport: the EU and sport: matching expectations, and annexed Action Plan (11.07.2007)

(31) Oslo agenda for Entrepreneurship Education in Europe http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/support_measures/training_education/doc/oslo_agenda_final.pdf

(32) Career Guidance Handbook: Career Guidance – A handbook for policy-makers. Commission staff working paper and joint publication with OECD. http://www.oecd.org/dataoecd/53/53/34060761.pdf

(33) LFS: "Labour Force Survey - User Guide" Eurostat 2007

(34) European Alliance of Families: launched by Member States at the Spring European Council 2007. For more details see http://ec.europa.eu/employment_social/families/european-alliance-for-families_en.html

(35) European Youth Portal: overall source of information for young people. http://europa.eu/youth

(36) Youth in Action Programme 2007-2013: the new EU programme in the field of youth. http://ec.europa.eu/youth